

27.6.2019

Järvenpään kaupunki
Wainio Terttu-Elina

Keski-Uudenmaan maakuntamuseon lausunto Järvenpään Lepola IV:n asemakaavan ja asemakaavan muutoksen kaavaluonnoksesta (nro 220011)

HEL 2019-006290 T 10 03 01

Järvenpään kaupunki on pyytänyt Keski-Uudenmaan maakuntamuseolta lausuntoa Lepola IV:n asemakaavan ja asemakaavan muutoksen kaavaluonnoksesta. Museo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristöjen vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Kaava-alue sijaitsee noin 1,5 km Järvenpään keskustasta etelään, rautatien länsipuolella Ainolan seisakkeen tuntumassa. Suunnittelualue rajoittuu idässä päärataan, etelässä Ristinummen kaavoittamattomaan peltoalueeseen sekä pohjoisen ja lännen suunnassa Lepola I, Lepola II ja Lepola III kaava-alueiden virkistysalueisiin, asuinkortteleihin ja julkisten rakennusten korttelialueeseen sekä Ainolanväylään. Alue on tällä hetkellä peltoa, jonka keskellä on metsäsaareke.

Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa Lepolan aluetta täydentävän, etenkin lapsiperheille suunnatun ja monipuolista asuinrakentamista sisältävän alueen suunnittelu. Asunkerrosalaa alueelle on tulossa yhteensä 33 580 k-m², josta 26 300 k-m² on kerrostaloja, 4800 k-m² asuinpienaloja (rivitalo, townhouse) ja 2300 k-m² erillispientalorakentamista. Alueelle tulee noin 600 asuntoa ja 1500 asukasta. Kaavaluonnoksen perusteella radan varteen suunnitellaan IV–VII-kerroksisia kerrostaloja ja niiden länsipuolelle matalampaa asuinrakentamista Lepola I:n aloituskortteleiden tapaan.

Maakuntamuseo on Järvenpään yleiskaavan 2040 kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa (7.6.2019) korostanut, että Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemaan (RKY 2009), johon Lepola IV kuuluu, liittyvässä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on pidettävä huolta, etteivät RKY-alueen olemassa olevat kulttuuriympäristöarvot vaarannu. Niitä pitäisi pikemminkin tulevan kaavoituksen myötä vahvistaa.

27.6.2019

Rantatien kulttuurimaiseman tärkeitä säilytettäviä ominaispiirteitä Lepolan ja Ainolan alueilla ovat maisemalliset jatkumot sekä näkymälinjojen säilyminen aitoina kaukomaisemina Tuusulanjärven suuntaan myös alueen itäpuolelta. Museo on yllämainitussa lausunnossaan korostanut, että avoimilla peltomaisemilla on Lepolan ja Ainolan ympäristössä alueen kulttuurihistoriallisen luonteen ja merkityksen välittymisessä keskeinen merkitys. Lepolaan ja Ainolaan liittyvän historian lisäksi avoimilla maisema-alueilla on merkitystä uuden ja vanhan välisenä siirtymävyöhykkeenä.

Kuten Järvenpään yleiskaavaluonnoksen liiteaineistoissakin todetaan, RKY-alueilla on tavoitteena niiden ”rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin.”

Lepola IV:n kaavaluonnos ei maakuntamuseon näkemyksen mukaan riittävällä tavalla toteuta näitä tavoitteita etenkin radan varteen osoitetun kerrostalorakentamisen osalta. Museon näkemyksen mukaan esitetty keskustamainen rakennuskorkeus (IV–VII-kerrosta) ja varsinkin eteläisen korttelin (2243) muurimaisen rakennusmassan mahdollistava kaavamerkintä tuottavat ympäristöä, joka ei sopeudu Lepolan kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja vaalittaviin erityispiirteisiin, vaan ovat peltomaisemassa vieras ja arvojen säilymisen kannalta ristiriitainen elementti. Rakentamistaohjeessa (kaavaselostuksen liite 6) esitetyn viitesuunnitelman (Avara, Sikla Oy, Arkkitehtitoimisto Soini & Horto Oy) mukainen jäsentely, jossa yhtenäisen rakennusmuurin sijaan rakennusten väliin on jätetty kapeita aukkoja ei kuitenkaan museon näkemyksen mukaan tuo olennaista parannusta kokonaisuuden keskustamiseen yleisilmeeseen ja peltomaisemaan sopeutumiseen.

Radanvarren eteläisen korttelin (2243) paikalle on Lepolan voimassa olevassa osayleiskaavassa (kv 15.6.2009) osoitettu asuinkeuhkalojen ja liikerakennusten alue (AKL), katuyhteys Lepolanväylän jatkeelta Ainolanväylälle ja korttelin eteläkulmaan suojaviheralue (EV). Muutos osayleiskaavasta käsillä olevan kaavaluonnokseen on erittäin merkittävä. Suunnittelualueelle on osoitettu osayleiskaavassa asuinrakentamista yhteensä 21 140 k-m² ja palvelu- ja liikerakentamista 500 k-m², mikä on kokonaisuudessaan noin kolmannes vähemmän kuin käsillä olevassa kaavaluonnoksessa. Lisäksi eteläisen korttelin osalta kaavaluonnoksen tehokkaimman rakentamisen osa korttelin eteläkulmassa on osayleiskaavassa suojaviheraluetta.

27.6.2019

Maakuntamuseo joutuu huomauttamaan, että kulttuuriympäristöjä koskeva vaikutusten arviointi puuttuu kaavaluonnoksen selostuksesta (kohta 5.4). Ympäristövaikutuksia tulee kaavatyön yhteydessä arvioida kulttuuriympäristöjen osalta etenkin maiseman suhteen. Tähän Järvenpään maisemaselvitys (MA-Arkkitehdit, 2001) tarjoaa edelleenkin hyvät peruslähtökohdat. RKY-alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot tulee ottaa huomioon kaavan vaikutusten arvioinnissa ja niiden tulee osaltaan ohjata suunnittelua. Kaava-aineisto on tältä osin puutteellinen. Voimassa olevan osayleiskaavan (2009) vaikutusten arvioinnissa kulttuuriympäristöt on otettu asianmukaisesti huomioon ja kaava-suunnitelma on laadittu sen pohjalta.

Maakuntamuseo ehdottaa, että Lepola IV:n alueen kehittämisessä palattaisiin rakennustehokkuuksien osalta sekä radan varren korttelien toteutuksessa osayleiskaavan linjaamiin peruseriaatteisiin, ja alueen kehittämistä tutkittaisiin vielä avoimempaan ratkaisuna ja siten, että rakennusten kerroskorkeudet noudattelisivat Lepolan radan varren korttelien olemassa olevaa räystäslinjaa, eivätkä nousisi sitä korkeammalle.

Järvenpään arvokkaimpia ja kansallisesti merkittäviä maisema-alueita tulee jatkossakin kehittää niin, että maisematila säilyy luonteeltaan hengittävänä ja näkymät avoimina. Niiden sulkemista laajamittaisella ja tiiviillä kaupunkirakenteella on ehdottomasti vältettävä. Tämä koskee koko RKY-aluetta ja myös junarataan rajautuvaa alueen itäosaa, jossa paineet tiivistymiselle ovat kaikkein suurimmat. Ainolan aseman läheisyys sekä tavoitteet kehittää Ainolan keskuksesta eräänlainen Järvenpään toinen satelliittikeskus, eivät saa olla ainoa RKY-alueiden suunnittelua ohjaava näkökulma.

Maakuntamuseo huomauttaa myös, että siltä olisi alueen vastuullisena museoviranomaisena tullut pyytää lausunto RKY-aluetta koskevasta kaavahankkeesta jo hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä.

Muinaisjäännöskohteiden ja arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavaluonnoksesta lausuu Museovirasto.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseolla ei ole Lepola IV:n asemakaavan ja asemakaavan muutoksen kaavaluonnoksesta muuta huomautettavaa.

Lisätiedot

Petteri Kummala, tutkija, puhelin: 310 36940
petteri.kummala(a)hel.fi

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

27.6.2019

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
fi0680001200062637
Alv.nro
fi02012566